

תאריך: 21.4.2021

לכבוד

ניצב אמיר כהן,

מפקד משמר גבול,

מטה ארצי משטרת ישראל

באמצעות פקס: 02-5428118

לכבוד

אלוף שרון אפק,

הפרקליט הצבאי הראשי

באמצעות דוא"ל: pazar@mail.idf.il

שלום רב,

הנדון: צילום אסור ובלתי חוקי של עצורים פלסטינים ע"י חיילים ו/או שוטרי מג"ב

1. הרינו להתריע בפניכם על תופעה חמורה ומבישה של צילום עצורים פלסטינים ע"י חיילים ו/או שוטרי מג"ב בעת מעצר. כפי שעולה מדבריהם של מספר עצורים פלסטינים, שהגיעו לאחרונה לוועד הציבורי נגד עינויים בישראל (להלן: "הוועד") ולמוקד להגנת הפרט (להלן "המוקד"), חיילי/חיילות צה"ל ו/או שוטרי מג"ב צילמו את העצורים/ות בטלפונים הניידים בעוד העצורים נמצאו בחלק מהמקרים מכוסים עיניים, אזוקים ותחת משמורת כוחות הביטחון. מובן שהצילומים בוצעו ללא רשותם של העצורים ולא למטרות המעצר.
2. באחד המקרים שהגיע לוועד נגד עינויים, נעצר א', קטין בן 17 מאזור י-ם במהלך חודש יוני 2020. א' היה עם קבאים, עקב פציעה קודמת בשתי רגליו, עליה ידעו שוטרי מג"ב. במהלך מעצרו נוסף לאלימות שספג, הורידו שוטרי מג"ב מרגלו את החבישה שמעל הפצע שהיה לו, ואז צילמו אותו במצלמה של הנייד. א' הצליח לראות שוטרי מג"ב מצלמים אותו כאשר כיסוי העיניים השתחרר ממקומו. (תלונה פרטנית הוגשה לפרקליטות הצבאית, לאחר בדיקה התברר ששוטרי מג"ב נכחו באירוע, התלונה הועברה למח"ש).
3. במקרה נוסף, ב' צעירה בת 21, נעצרה ע"י חיילים ו/או שוטרי מג"ב ביוני 2020. היא הייתה אזוקת ידיים ועצומת עיניים, הושכבה בכוח על רצפת הרכב הצבאי במהלך הסעתה וספגה מכות מהרובים של החיילים ו/או שוטרי מג"ב. היא צולמה פעמיים במצלמות אישיות של החיילים/שוטרי מג"ב. בפעם הראשונה בעופר, כיסוי עיניים הורד, עצר לידה חייל/שוטר מג"ב אחד בעוד שחיילת/שוטרת מג"ב מחזיקה בנייד והחלה לצלם אותה, מרשתנו הסיתה את ראשה הצידה למנוע זאת. החיילת/שוטרת מג"ב צעקה עליה להסתכל למצלמה בעוד החייל/שוטר מג"ב צחק, החיילת/שוטרת מג"ב צלמה אותה בעל כורחה; מעופר הועברה מרשתנו למחנה צבאי, הושארה שם שעות מרב עייפות נרדמה במושב, התעוררה על קולות צחוקים של חיילים וחיילות. לידה ישב חייל והיא הבחינה בתמונה שלה נשלחת כהודעת ווצאב מהנייד של החייל הזה. הדבר הפחיד והדאיג אותה מאד.
4. במקרה אחר התרחש בנובמבר 2020 במהלכו נעצרה ג' צעירה בת 21. בעוד שהיא אזוקת ידיים, עצומת עיניים ומוחזקת משני הצדדים על ידי חיילות/שוטרות מג"ב שמעה רעש של "פלאש" מצלמה של טלפון נייד וצחוקים שלהן. ג' הבינה שמצלמים אותה ולועגים לה (תלונה פרטנית הוגשה לפרקליטות הצבאית ונמצאת בבדיקה).
5. גם למוקד להגנת הפרט הגיעו עדויות משני עצורים קטינים על צילום לא חוקי שבוצע במצלמות הפרטיות של החיילים שצילמו תמונות "סלפיי" עם העצורים. האחד ד' היה בן 17 בעת מעצרו, אשר צולם בעודו כורע על רצפת הגיף שהוביל אותו ממקום המעצר לבסיס צבאי, והשני, ה', בן 16 בעת מעצרו, צולם גם הוא על רצפת גיף צבאי בעודו כורע ומכוסה

הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל (ע"ר)

ת.ד. 4634 ירושלים 9104601 טל: 03-7733134 פקס: 03-9080588

POB 4634 Jerusalem 9106401 Tel: 972-3-7733134 Fax: 972-3- 9080588

E-mail: pcati@stoptorture.org.il Website: www.stoptorture.org.il

הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל גאה בתמיכה ובמימון שהוא מקבל מאנשים פרטיים, קרנות, ממשלות, וגופים מקצועיים. רוב המימון של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל מגיע מישויות מדיניות זרות; לפרטים נוספים, היכנסו לאתר.

- עיניים. הוא חש את הפלאשים של המצלמות ושמע צחוק ולגלוג של חיילי הכוח העוצר. העניין דווח גם בדוח האחרון של המוקד, עמ' 16, דוח בשם **בחסות החשיכה**, אוקטובר 2020.
6. כל השמות שמורים בוועד ובמוקד.
7. על התופעה החמורה של צילום עצורים התריע המוקד לצבא כבר בשנת 2006. במכתב לפרקליט הצבאי הראשי מיום 30.11.2006, נחשפה תופעה חמורה שהשתרשה בקרב חיילי הצבא הישראלי: חיילים מצלמים עצורים פלסטינים במהלך פעילות צבאית, כשעשוע. התופעה החמורה התגלתה במסגרת טיפול המוקד בתלונה על הכאה במעצר, אשר בעקבותיה נפתח תיק מצ"ח, בו נמצאו תמונות עצירים פלסטינים שצולמו על ידי חיילי הצבא. בין התמונות שצולמו על ידי החיילים, הייתה תמונה מבוזבת, בה נראו שני חיילים עומדים ומכוונים את נשקם כלפי עצור שעניו קשורות, הכורע על הרצפה, ותמונות של עצירים פלסטינים שעונים על קיר כשעניהם קשורות. המוקד ציין כבר אז כי מדובר בהתנהגות מחפירה ומבישה, הרומסת את כבודם של העצירים והמנוגדת לדין הישראלי והבינלאומי. המוקד קרא לשרש תופעה זו ולהעמיד לדין משמעת את האחראים לצילום התמונות.
8. דא עקא, מאז חלפו עוד 15 שנים, ונראה כי לא נעשה די על מנת להפסיק התעללות זו.
9. צילומם של עצורים ע"י החיילים ו/או שוטרי מג"ב בטלפונים הפרטיים, מהווה הפרה בוטה וחמורה של זכויות הבסיסיות של העצור. יש בהם עבירה על החוק וחריגה מהתפקיד ומסמכויות המעצר הנתונות לחיילים ולשוטרי מג"ב. בנוסף, ישנה פגיעה בפרטיות העצורים, שאין להם מושג איזה שימוש ייעשו החיילים/שוטרי מג"ב בתמונותיהם.
10. כאמור, התנהגותם של החיילים ו/או שוטרי מג"ב שלקחו חלק בצילומים הינה בלתי מוסרית ובלתי חוקית. התנהגות זו מהווה בראש ובראשונה הפרה של **חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו**, הקובע את ההגנה והשמירה על כבודו, חירותו, וגופו של אדם באשר הוא אדם מפני פגיעה. מובן כי אין במעצרו של אדם להוות לגיטימציה להשפלתו ולפגיעה בפרטיותו.
11. באשר לחיילים, המתואר לעיל אינו עולה בקנה אחד עם סמכויות ונהלי המעצר של הצבא ויש בו חריגה בוטה ופגיעה בזכויות העצורים. יחס זה עולה לכדי עבירת התעללות המנויה בסעיף 65(א) **לחוק השיפוט הצבאי**. אותם חיילים חשודים כאחראים גם תחת סעיף 68 לחוק השיפוט הצבאי בדבר חריגה מסמכות.
12. בנוסף, אנשי מרות, שוטרי מג"ב ביצעו במהלך מילוי תפקידם עבירה פלילית חמורה של "שימוש לרעה בכוח משרה" (סעיף 1280(1)), ועבירה של **התעללות בחסר ישע (סעיף 368ג)** לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
13. יתרה מכך, קיים חשש שאותם חיילים/שוטרי מג"ב, יפיצו את התמונות ברבים, ויגרמו לפגיעה בכבודם, בפרטיותם ובצניעותם של אותם עצורים כפי שעשתה לפניהם החיילת עדן אברגיל שהצטלמה עם עצורים כפותים והעלתה את התמונות לרשת החברתית (<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000582255>). במקרה של **פרסום** התמונות עלולים מעשיהם של החיילים להגיע לכדי עבירות פליליות בהתאם **לחוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981 וחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965**.
14. לבסוף, התנהגות זו של החיילים/שוטרי מג"ב מנוגדת לכללי המשפט ההומניטארי הבינלאומי ולדיני זכויות האדם הבינלאומיים הקובעים כי יש להתייחס בכבוד ובאנושיות לתושבים מוגנים ולעצורים. ראו למשל סעיף 10 לאמנה לזכויות אזרחיות ופוליטיות אשר קובע כי: " אנשים שנשללה חירותם ינהגו בהם ברוח אנושית ומתוך התחשבות בכבודו העצמי של האדם "; וסעיפים 3 ו 27 לאמנת ג'נבה הרביעית. צילום כלואים מהווה אף הפרה של האיסור על

שימוש ביחס אכזרי, בלתי אנושי או משפיל (ראו סעיף 16 לאמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים).

15. מכל מקום תהיה מטרת התנהגותם של החיילים/שוטרי מג"ב אשר תהיה, בין אם הצילום נעשה למטרת שעשוע ו/או למטרת מזכרת של החיילים/שוטרי מג"ב מעת שירותם או לשם השפלה כשלעצמה או לכל מטרה אחרת, מדובר בהתנהגות שאינה חלק ממטרות המעצר, אשר מתייחסת לעצורים כאל אובייקטים ולא כבני אדם.

16. על צה"ל ועל המשטרה מוטלת אחריות חוקית ומוסרית לשמור על העצורים מפני פגיעה, בעת המעצר, מאחר שהם נתונים לחסדי אותם חיילים/שוטרי מג"ב ונמצאים באחריות צה"ל והמשטרה. ומכאן המעשה המדובר מקבל משנה תוקף ויש להתייחס אליו בכובד ראש.

לצערנו הרב, המקרים שהגיעו אלינו אינם היחידים וככל הנראה לא מדובר במקרים בודדים, אלא עסקינן בתופעה מתמשכת ומעשים שמבוצעים על ידי חיילים/שוטרי מג"ב בזמן שירות שגם בעבר הלינו על קיומה. המקרים שהוצגו כאן הם המקרים שהגיעו לידינו וניתן להניח שישנם מקרים נוספים שלא דווחו.

17. לאור כל הנאמר, נבקשכם לדאוג למיגור התופעה באופן מוחלט, ולשם כך בין היתר:

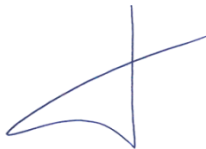
א. נבקש לדעת האם ישנה הנחייה כתובה ועדכנית המבהירה כי צילום עצורים אסור באופן מוחלט וכי יינקטו סנקציות כלפי חיילים/שוטרי מג"ב שיצלמו עצורים;

ב. נבקש לדעת האם חיילים/שוטרי מג"ב מונחים לפני יציאה לביצוע מעצר או לפני העברת עצורים למשמורתם בדבר האיסור האמור;

ג. נדרוש כי ייפתח הליך בירור בכל מקרה בו מגיעה ידיעה על צילום עצורים ויינקטו סנקציות פליליות או משמעתיות הולמות.

לטיפולכם הענייני נודה

בכבוד רב,

דניאל שנהר, עו"ד
המוקד להגנת הפרט

גינאן עבדו, עו"ד
הוועד הציבורי נגד עינויים

העתק: תנ"צ אילת אלישר, יועמ"ש משטרת ישראל, באמצעות דואל: yoamash@police.gov.il